

Jul i Roskilde

ERH. FLENSBORG'S FORLAG — ROSKILDE — 1931

ALGADE — FRA TORVET TIL HERSEGADE

AF FANNY FANG

ALGADE i Roskilde hører til Byens ældste Gader inden for historisk Tid, Partiet fra Torvet til Hersegade er dens fornemste Strøg. — Algade er en Del af den ældgamle Landevej gennem Byen, den Vej ad hvilken Færdselen har spredt sig i Aarhundreder ud over Sjællands Hovedveje.

I Algade laa Byensmiddelalderlige Raadhus, By-samfundets Midtpunkt, her fik en af de to første offentlige, privilegerede Gæstgivergaarde sin Plads, og her oprettedes Byens ældste Apotek 1650.

Desuden var Byens Algade, og da særlig den nævnte Del deraf, Byens Samlingssted og Torv. Helt op til vore Dage, til sidst i Halvfemserne, har der været holdt Grønttorv paa Roskilde Algade, og selv efter Aarhundredskiftet har Gaden paa Markedsdage atter været taget i Brug til Handel.

Paa den korte Strækning fra Torvet til Hersegade — her har Liv og Handel pulseret gennem Aarhundreder. Her har Folk og Fæ myldret gennem mange Generationer, her har tunge, klodsede Kærre skrumpet over ufarbar Vej, Karosser over toppet, knudret Stenbro, og Vogne og Biler nu over plan og regelret Brolægning. Højt hævet gaar vi i vore Dage ovenpaa forrige Tiders Fyld, Affaldslag og gammel Stenbro; de Skridt, vore Forfædre traadte paa Roskilde Algade, ligger gemt dybt nede. De Huse, de boede i i tæt Bebyggelse paa begge Sider af Hovedgaden, er mestendels borte nu, men deres Areal er bevaret og udfyldt af andre Bygninger.

Den vægtigste Udslettelse fik Algades Huse ved Bybranden 1731. 1735 var Ilden atter delvis paa Færde. I 1731 brændte det middelalderlige Raadhus og baade Gæstgivergaarden Prindsen og Apotekets Gaardbygninger nedbrændte. I 1735 gik det atter ud over Apotekets Gaardbygninger og tillige over Hjørnестedet til Allehelgensgade.

Byens gamle Raadhus indtog hele den nordlige Side af Algade mellem det nuværende Torv og St. Olsgade, og dets Grund gik helt igennem til Palæstræde.

En lang og imponerende Bygning maa det have været, med Fløje, der strakte sig ned i St. Olsgade og ned langs det daværende Eva Schrøders Stræde, nu ved Torvet. Ud mod Algade var det prydet med en Række Spidsgavle over Portaler, og dets Tag var dækket af Munketagsten. Desværre var dette Tag »dukket«,

d. v. s. tættet med Langhalm, og man tillod en Plantør at tørre Tobaksblade paa Loftet. Denne Letsindighed medførte, at Raadhuset blev et let Bytte for Ilden.

I April Maaned 1731 brændte ialt i Roskilde 22 Gaarde og 25 Huse. Byen mistede sit gamle Raadhus og led tillige Tabet af sit Arkiv. Proto-

koller, Privilegier og Papirer, der gav Oplysning om mange Aars Forhold, gik op i Luer. Af selve Bygningen blev intet tilbage, kun nogle Rester af Kældere, som er bevaret til vor Tid. H. BEHRMANN, der har skildret Roskilde i gamle Dage, omtaler i 1830erne

et Stykke Mur ud til St. Olsgade, hvori der er indmuret en Træplade med Aarstallet 1503. Detsmukke Stykke Snitværk af mørk Eg, rimeligvis en Overligger eller en Forsiring over en Indgang, findes nu indmuret og anbragt i et Værelse paa det nuværende Raadhus. Det bærer Roskildes Vaaben, en Ørn i sort paa hvid Bund og Aarstallet 1503.

Der kom til at ligge en Række Bygninger ud

til Algade paa det nedbrændte Raadhus' Plads. Deres Placering og Arealfordeling var indtil for faa Aar siden den samme som i de ældste Tider.

Hjørnестedet mod Torvet, Algade Nr. 1, ejedes omkring Aar 1800 af en Snedkerfamilie ISACHSEN. En Enke Isachsen, MAREN OLSDATTER FUGL, giftede sig med en Snedker LENTZ, og fra ham kom Ejendommen 1850 i Familien BANGS Besiddelse. Tobaksspinder FREDERIK FERDINAND BERNADOTTE BANG, der døde 1879, grundlagde her den Forretning, der under andre Former eksisterer endnu i Algade Nr. 3. Han efterfulgtes af sin Søn VILHELM BANG. Efter Familien fik Ejendommen Navnet »Bangs Hjørne«, en Beteg-

Nordsiden af Algade c. 1900 med »Bangs Hjørne«.

Algade mod Raadhustorvet c. 1890.

nelse, der ikke har givet den københavnske »Ved Ranchs Ur« noget efter. — Familien Bang hørte til det glade Roskilde, særlig den ældste, Ferdinand Bang, skal have været en livsglad Mand, fuld af Lune og Munterhed. Forretningen, som stadig bærer Navnet, Ferd. Bangs Eftfl., indehaves nu af Direktør H. V. HANSEN.

Hos Bang boede i mange Aar den kendte, tyskfødte Barber, »den KRAUSMANN«, som endnu lever i København, over 90 Aar gammel. Ved Siden af ham den kendte Urmaker, SOPHUS SCHULTZ, hvis Søn, LOUIS SCHULTZ, nu er Forretningens Indehaver.

Bangs Hjørne var fornyet og oppudset noget fra tidligere Tid, men man skulde tro, at Algade Nr. 3, ligesom dets Nabo, Algade Nr. 5, — en lille Del af det ses paa Billedet af Stadt Hamborg — var ældre, end de var. Begge var bygget efter 1731, men alligevel efter Renaissanceskik med en første Sal ragende udover den underste Etage, Nr. 3 endog med en hel Alens Fremspring.

Billedet af Algade 3 er en Gengivelse af en koloreret Haandtegning, der viser det gamle, morsomme Hus, c. 1860. I dette Hus boede i 1850—60'erne Kuchenbageren CHRISTIAN WOLFFHECHEL og havde Butik og fælles Indgang med Naboen, Øltapper og Værtshusmand samt Murer, P. S. KINDBERG. Paa Tegningen ses tydeligt det lokkende Skilt, en Række Ølflasker af ulige Højde, et Sideskilt med Wolffhechels Navn og i de to af Stuevinduerne hans Udstilling: Kager og mangefarvede haand-lavede Bon-Bon'er i høje Glas.

Paa Fortovet ud for Værtshuset vil man bemærke et højt Posttræ, en saakaldt Sumppost. Dens Forekomst skal have været ret almindelig paa Fortidens, isørigt af elendig Brolægning, benbrækkende Fortove. Af Mangel paa gode Afløbsforhold samlede Regn- og Grundvand sig i Kældere, og derfra blev det undertiden flere Gange daglig pumpet op i Render, eller flød simpelthen ud over Fortovet ned i Rendestenen.

I Ejendommen havde sikkert altid været en af Byens talrige Beværtninger, thi den havde den bedste Betingelse for at kunne tilfredsstille Kunder med det ønskede, kolde Øl. Algade 3 hvilede nemlig paa en

af det gamle Raadhus' Kældere. En Midtersøjle af Granit bar fire Krydshvælvinger, de tykke Mure holdt Varme og Kulde ude, og to Riste i Fortovsplanet tillod ikke meget Lys at komme ind ad et Par smaa rundbuede Glugger. I dette fugtige Halvmørke arbejdede man, som Billedet viser, med Ølftapning og Rensning af Flasker! I Middelalderen havde Magistra-

ten herfra til Borgerne solgt »Delikatesser«, Vine og de mange Sorter fremmed Øl, som Pryssing og Cacabelle.

Efter Kindberg blev den kendte JACOB HANSEN Vært i den gamle Ejendom og Forretning. Paa et Skilt saa stort, at det dækkede Muren mellem første Sal og Stuen, stod med store Bogstaver: Jac. Hansens Cafe og Øl-Halle. Ved Siderne var der desuden Plads til en Afbildning af Salon-Keglebanen med Spillere, Keglebrættet og Drengen ved de »alle ni«. — Ejendommen nedbrændte 1903. Kun Kæl-

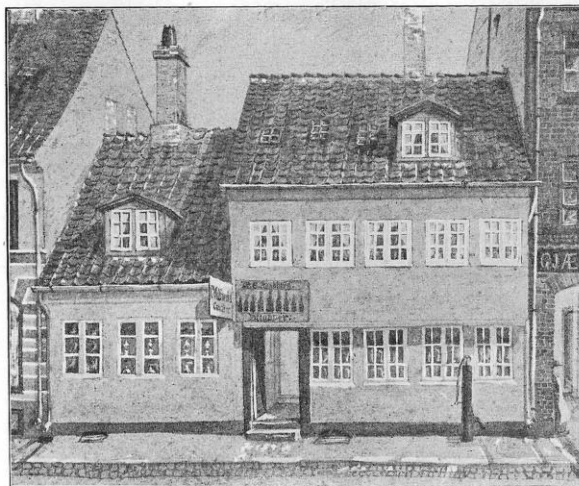
deren blev tilbage, og en ny Bygning opførtes over den med dens Mure som Fundament. I denne blev senere Banklokaler, og i 1911 indrettede man et Boxanlæg i den gamle Vin- og Ølkælder.

Roskilde Landbobank ejer nu siden 1914 Ejendommen, Algade Nr. 3, og siden 1928 Bangs Hjørne. Det er nedrevet og erstattet af en nutidig Bank- og Beboelsesbygning. I dens Dyb er der Elageforbindelse med den middelalderlige Raadhuskælder, der nu er ophøjet til at være et elektrisk oplyst Arkivrum for Banken.

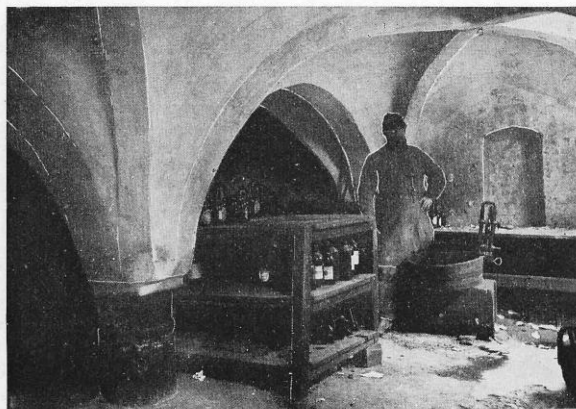
I Algade 5 og 7 var ogsaa fra gammel Tid Beværtning. I Nr. 5, et blaa-kalket Bindingsværkshus, boede Gæstgiver ANDERS NIELSEN, senere LARS JACOBSEN, der ombyggede

Huset c. 1870. Indtil c. 1903 var der endnu Beværtning i Algade Nr. 5. Ejendommen ejes nu af Detailhandler og Tøffelmager CHRISTOFFER NIELSENS Enke.

I Nr. 7 var i c. 1850'erne en efter Forholdene endog meget fornem Restaurant, Stadt Hamborg, med Værelser, beregnet paa at modtage inden- og udenlandske Gæster til Kuranstalten Maglekilde, ledet af Dr. MARCHER. Kuranstalten gik i Staa, og Restauranten blev nedlagt. Ejendommen købtes af Manufakturhandler JANUS POULSEN, som forandrede Bygningen. Siden har der været drevet Manufakturhandel paa samme Sted.

Algade Nr. 3 c. 1860.

Raadhuskælderen under Algade Nr. 3 c. 1890.

Navne som SCHEEL, WILKENS, LORENTZEN, SCHÖNEMANN, H. C. SEWERIN vil huskes af mange. Fra c. 1890'erne har Magasin du Nord haft Udsalg der. Siden 1915 har E. SEIDENFADEN været Indehaver.

Til Ejendommen er fra gammel Tid knyttet Erindringen om det eksentriske og skuespillerkære Ægtepar, F. E. HANSEN og Hustru. De begyndte med en fin Delikatesse-Forretning, men F. E. Hansen, kaldet Fæ-Hansen, var tillige Fotograf og endte som saadan.

Ved Ombygning af Kælderen 1911 afdækkedes et velbevaret Vægparti med to Nicher samt et større Stykke Mur opført af røde Munkesten. Begge Dele hidrørte fra det gamle Raadhus.

Nr. 9 var i c. 150 Aar en af Algades store Købmandsgaarde. Indtil 1869 var den i Slægten BRØNNICHES Eje. Derefter har forskellige været Købmænd og Ejere der, saaledes VON HALLE, PERMIN, EMIL MATTHISEN og senest DJALMA LUND, der var Gaardens Ejer. Den gaar med indviklede Bebyggelsesforhold helt igennem til Palæstræde. Den ejes nu af Snedkermester JENSEN-ARNSØE og rummer forskellige Forretninger og Virksomheder.

Hjørneejendommen til St. Olsgade indtages nu af Manufakturforretningen Crome & Goldschmidt. Dens Indehaver er THOMAS LARSEN. Paa denne Ejendoms Plads blev det første Hus efter Branden 1731 opført. — I Tresserne boede her en Urtekræmmer CHR. KNUTZEN. Han mindes endnu af de gamle i Byen for at have givet dem rigelige Portioner af Lakritsrod og Johannesbrød for deres Enskilling. — Senere aabnede CARL NIELSEN jun. en Manufakturforretning her, der efterfulgtes af et Udsalg fra Horsens Tugthus, som det hed, senere Crome & Goldschmidt. Dets Leder var Købmand PETER PETERSEN, hvis Arvinger endnu ejer Ejendommen. —

Med en Afbrydelse af Landevejs-gaden, St. Olsgade, til Frederikssund og Frederiksborg, indtages det næste Gadeafsnit mellem St. Olsgade og Rosenhaverstræde nu udelukkende af Hotel Prinsen. — Hotel Prinsen hører til Gadens ældste Forretninger.

Siden Forordningen om offentlige Herbergers Oprettelse 1695 har den været privilegeret Gæstgivergaard for Rejsende, siden 1750 med Adgang ogsaa for Byens Borgere. I 1875—76 blev en 140 Aar gammel Bygning nedrevet og den nuværende fornemme Prinsebygning opført.

Roskilde Borgere, Foreningslivet og de tilrejsendes Skarer har gennem flere Aarhundreder skrevet Historie inden for Prinsens Mure, og dens Værter og Indehavere har hørt til Roskildes kendte Skikkelser. Navne som BRØNNICHE, ROSTED og SVEISTRUP er uløseligt knyttet til Prinsens Historie indenfor 114 Aar.

Prinsens nuværende Indehaver er Enkefru EDITH ABERY JACOBSEN, der driver Hotellet med sin Søn, WALTER JACOBSEN, som Bestyrer.

Forbi det middelalderlige Rosenhaverstræde naar man til Algades ældst kendte Avls- og Købmandsgaard. Gaarden har tidligere haft en større Udstrækning end nu. Den har omfattet det meste af Omraadet indenfor Rosenhave-, St. Ols-, St. Pederstræde og Algade. I Tidens Løb har den tilhørt Familierne RASMUSSEN LANGE, BOAS LARSEN, KORNERUP, LINDHARD og FREDERIKSEN, den sidste i tre Generationer. Nu ejes

den af H. CHRISTIANSEN og A. FANG.

Dens Nabo mod Øst blev opbygget i 1860'erne. Der har engang været Slakteri i Ejendommen i en Længe, der netop nu i Efteraaret er nedrevet, senere blev den Vognmandsgaard. Nu ejes Ejendommen af Glarmester GUHLES Familie.

Et Særkende for Algades Gaarde er en mangeaarig Anvendelse i en og samme Næring. Endnu er der Smedeforretning i Vognmand HANS HANSENS Gaard i Algade Nr. 19, og det var der ogsaa for mere end hundrede Aar siden, da SAMUEL CHRISTENSEN var Smedemester der. Han efterfulgtes af sin Søn, Grov- og Beslagsmed, Brandmajor i Borgervæbningen, ANDERS CHRISTENSEN. Anders Søn, CARL CHRISTENSEN, den bekendte, dygtige Fugleskydningsskytte, var dog Malermester. Smedens Efterfølger blev de to Brødre KAMM. Nu hedder Smeden FREDERIK SØRENSEN. Vognmand Hans Hansens Gaard er vist den eneste i

Roskilde, hvor Char-a-banc og Landauer endnu er at faa til Leje ved Siden af Biler.

Algades sidste Hus før St. Pederstræde har i Aarhundreder tilhørt Byen som dens Vagthus, her havde Trommeslageren en Tid Bopæl. Senere blev det kaldet Sprojtetuset, d. v. s. Byens Brandstation, hvortil Nøglen var at finde hos Naboen, Anders Christensen! — Da Statstelegrafen aabnedes i Roskilde 1867, fik den sit første Lokale her. — Huset solgtes i 1884 til Kommissionær L. HANSEN. Det er meget forandret og forkortet nu, det gamle, lave Hus, der ligger saa isoleret

»Stadthamborg«, Algade Nr. 7 c. 1850.

Algade Nr. 11 c. 1865.

uden mindste Grundtilliggende. Det ejes af Galanterihandler TH. PETERSEN. — — —

Hver Ejendom langs Algades Hovedstrøg har en mere end hundredeaarig Historie at fortælle. Den sydlige Husrække næsten mere end den nordlige.

Ved det sydlige Hjørne mod Torvet møder man et i sin Opbygning og for sin Opførelsestid usædvanlig, høj Bygning. Den er opført ca. 1840 af en af Byens Borgere, Farver RASMUSSEN. Den erstattede Bygningerne af en gammel Vognmandsgaard, opført efter Branden 1735. Gaarden var i 1721 beboet af en Postrytter ANDERS JENSEN og et Aarhundrede senere af Kontrahenten for Hamborger Brevpost, ANDERS NIELSEN.

Efter Ombygningen aabnede den unge, smukke Købmand, JANUS POULSEN, her i 1846 en fin Manufakturhandel efter de bedste Storstadsmønstre. Butiken var i en høj Stueetage med en 5—6 Trins Trappe op til i Hjørnet ud til Torvet. Byen havde forud kun haft en virkelig Manufakturhandel, nemlig CARL KORNERUPS i Skomagergade. Poulsen flyttede i 1854 over Gaden til Stadt Hamborg, og hans Eftermand blev H. C. JØRGENSEN. Manufakturhandel har der været siden i Ejendommen, selv efter megen Ændring og Ombygning. Den nuværende, Roskilde Kontantforretning, ejes af CARL ANDERSEN. — Medens Købmand ANTHON LÜTZHØFT var Stedets Ejer, havde han Urtekræmforretning i Kælderen, og senere blev Kinografen, Byens andet Billedteater, indrettet her efter en Ombygning. 1898 blev Købmand AXEL PARLIIN Ejer af Ejendommen og er det endnu.

Til denne Ejendom knytter sig det Sagn, at her er Roskilde-Freden 1658 sluttet med Sverrig. I den gamle Bygning fandtes en rød Sandsten med Indskrift indmuret ud til Gaden. Den skulde være til Minde om Freden. Man fortæller, at den svenske Kong Gustav den 3die under et Besøg i Roskilde 1771 skal have ulejlighet sig op paa en Stige for selv at læse Indskriften. Mon han ikke er blevet skuffet? Paa Stenen, som nu sidder i en Mur ind mod Gaarden, læses Indskriften ganske tydeligt. Der staar:

JEG BLEV I ASKEN LAGT
VED GUDS RETFÆRDIG RIIS
JEG BLEV IGJEN OPVAGT,
GUD SKE LOV, ÆRE OG PRIIS

A. I. S. V. N. D. ANNO 1736.

A. I. S. er uden Tvivl Postrytteren Anders Jensen, der var Gaardens Ejer, V. N. D. hans Kones Navnetræk, og Tavlen er et Minde om Ildebranden. Men den nuværende Ejer fortæller, at Sagnet om Fredstenen har holdt sig, saa der særlig før 1914 hvert Aar kom svenske Turister ind i Gaarden for at se Stedet, hvor Carl d. 10de sluttede Fred med Danmark. Endnu i vore Dage vil man hævde, at Stenen paa

sin Bagside bærer en Indskrift om Freden! Men Stenen lader sig ikke fjerne fra Muren uden at gaa i Stykker.

Mærkelig nok konkurrerer de to Nabogaarde, Algade 2 og 4, om at være Hjemsted for Roskildefreden. Algade Nr. 4's Ejer, afd. Konditor og Restauratør TH. WOLFFHECHEL hævdede gennem Oplysninger fra Professor Kornerup, at Freden var sluttet i Bagbygningen i hans Ejendom! — Wolffhechels Ejendom har i hvert Fald anden Betyd-

ning som den eneste Ejendom i Byen, der synes at stamme fra Renaissancetiden.

Ind mod Gaarden, paa Forhuset af Bindingsværk, findes endnu udskaarne Knægte og Bjælkestykker, og over Indgangsdøren er indmuret en Plade i en smukt ornamenteret Ramme med Indskriften:

HERRE FRELS MIN SJÆL
FRA LØGNAGTIGE MUNDE
OG FRA DE FALSKE
TUNGER

PSAL. C. XX.

Forhusets Facade blev ombygget 1869 af CHR. WOLFFHECHEL, der købte Ejendommen af Byen. Facaden blev opmuret af røde Sten, de to Spids-gavle mod Gaden bevarede, men desværre kun i en flad Karikatur af de originalt formede Forgængere. Fra 1816 til 1869 havde Byen haft Borgerskolelokaler for Drengene og Piger i den

62 Alen lange Bagbygning, der forefindes omtrent uforandret endnu i vore Dage, — endog med de svære, fastslaaede Brændekasser i den gamle Bygnings aabne Port. — I Forhuset boede Inspektøren og Andenlæreren.

I Algade 6 finder man Byens ældste Bagergaard og Forretning. Fra 1750 til den Dag i Dag har der været Bageri i Ejendommen. Den hører til de Ejendomme man lægger Mærke til, naar man leder efter gamle Huse. Den har dog i vore Dage kun den noget brede Frontespice og et Manzarntag at byde paa. Ja, mon det ikke ogsaa er den eneste af Byens For-

Algade c. 1865 med Gæstgivergaarden Prindsen.

Sydsiden af Algade c. 1900.

retninger, hvortil der er Adgang fra Porten? — Ind mod Gaarden er Bygningen gammel og trods megen Ombygning endnu malerisk. I 53 Aar tilhørte Ejendommen og Forretning Familien AARESTRUP. I de sidste 64 Aar har den været ejet af Bager ANTHON NIELSEN, senere af hans Søn, JULIUS, og nu af dennes Enke, KAREN MARGRETHE NIELSEN.

Apoteket har et Nummer i Gaden. Men ingen ved Nummeret, alle ved, og vidste siden 1650, hvor Apoteket laa og ligger. Omkring 1820 har man den Oplysning om Roskilde: Et egentligt Sygehus findes ikke, men et godt Apotek. Det har været tilstrækkeligt. — Hjælper dette ikke, saa er der intet paa Apoteket, der hjælper, er et gammelt, talende Ord. Dertil har man søgt og fundet Hjælp og Lise, naar Sygdom faldt paa. — Apotekeren havde i ældre Tid Ret til at holde Herberg og Gæstgiveri for Rejsende. Efterhaanden blev det en Pligt, som opretholdtes endnu i 1860'erne. Siden 1878 har Apoteket været i Familien AUGSBURGS Eje. Den gamle Bygning erstattedes af den nuværende 1867—68. Den er dog atter senere ombygget og forandret. Siden 1898 kaldes Apoteket »Dom-Apotek«. Dets Indehaver er siden 1919 J. J. J. AUGSBURG.

Den 500 Aar gamle Gyde, Sneversti, begrænser Apotekets Ejendom mod Øst. Naboejendommen er en gammel Vognmandsgaard, der gaar helt igennem til Læderstræde. Fem af Algades otte Ejendomme paa søndre Side fra Torv til Hersegade har denne Udstrækning. — Legatstifterne BERTEL HANSEN og Hustrus Navne er knyttet til denne Gaard. Her boede de og samlede de Midler, der senere kom andre til Gode. — Her boede ogsaa i sin Tid Roskildes første Viktualiehandlerske, Frk. HANCKE, som til Husmødrenes Forfærdelse begyndte at forhandle kogte og stegte Ting. At kunne købe færdiglavet Mad var noget ukendt endnu i 1860'erne. — En Tid lang var der Farveri i Ejendommen. Nu ejes den af Isenkræmmer H. P. NIELSENS Enke.

En anden af Algades gamle Købmandsgaarde er det nuværende Højskolehjem, Algade 12. Her var i sin Tid en af de rigtig store Virksomheder, med Brændevinsbrænderi, Stude paa Stald, Malteri og der-

til et Jordtilliggende paa 150 Tdr. Ld., stor Korn- og Købmandshandel. I 140 Aar var Gaarden i Familien BORCHS Besiddelse indtil 1881. Siden ejedes den af Købm. SCHADE, nu af Aktieselskabet Roskilde Højskolehjem. Købmandsvirksomheden har aldrig været nedlagt der, Købmanden har snart i mange Aar været EMIL MATTHISEN & Søn.

Begge Byens Banker ligger paa Algade. Roskilde Landbobank paa Bangs Hjørne ved Torvet, Roskilde Bank paa Hovedgaden, Algade 14. Ejendommen, hvis Historie er kendt gennem et Par Hundrede Aar, har engang rummet et Bomulds- og Linnedvæveri og hed da, efter Ejeren, GOTZIANs Gaard. Siden blev det CRONES Gaard, nu Roskilde Banks Gaard. Og det er en virkelig Gaard. Bag Forhuset, hvoraf kun Halvdelen er nyopført, ligger Sidebygninger og

den gamle Væveribygning inde i Gaarden.

Den sidste Ejendom før Hersegade ejedes gennem mere end hundrede Aar af en af Byens gamle Drejerfamilier BRØNNICHE. Senere blev her en Beværtning med det pudsige Navn, Tjæreby Domkirke. Dens Vært var NIELS KNUDSEN, Vognmand VILHELM KNUDSENS Fader. Det nuværende Hjørneste er bygget af fhv. Hotelejer N. C. PETERSEN c. 1870. Det ejes nu af hans Sønnese, Grosserer EJLER PETERSEN.

Alle Dage, baade for hundrede Aar siden og nu, har man gjort sig Umage for, at Byens Hovedgade skulde præsentere sig saa fordelagtig som muligt, baade for »Indlænderne og de mange Fremmede, som Rejsen fører forbi«.

I vore Dage fører Rejsen ogsaa mange Fremmede gennem Roskilde Algade, og dem vil vi gerne vise et nyt, glat Ansigt. Vil man aflure Husene deres Alder af Facaderne,

maa man derfor se nøje til.

Det brede, aabne Hovedstrøg fra Hersegade gennem Algade er i vore Dage en smuk Introduktion til Byens store, rummelige Torv. Gennem hele Strækningen ses Raadhustårnet, St. Laurentii Taarn, som dets Endepunkt i Vest. Vender vi os mod Øst, møder Øjet den grønne, bugnende Træfyldte i Det adelige Jomfruklosters Have. Den Tid er forbi, hvor store Træer og klippede Linde maatte staa skærmende

Algade Nr. 14 indtil 1914.

Algade Nr. 8. Apoteket 1868.

foran Borgernes Huse, men bar og naturløs virker Algade dog ikke.

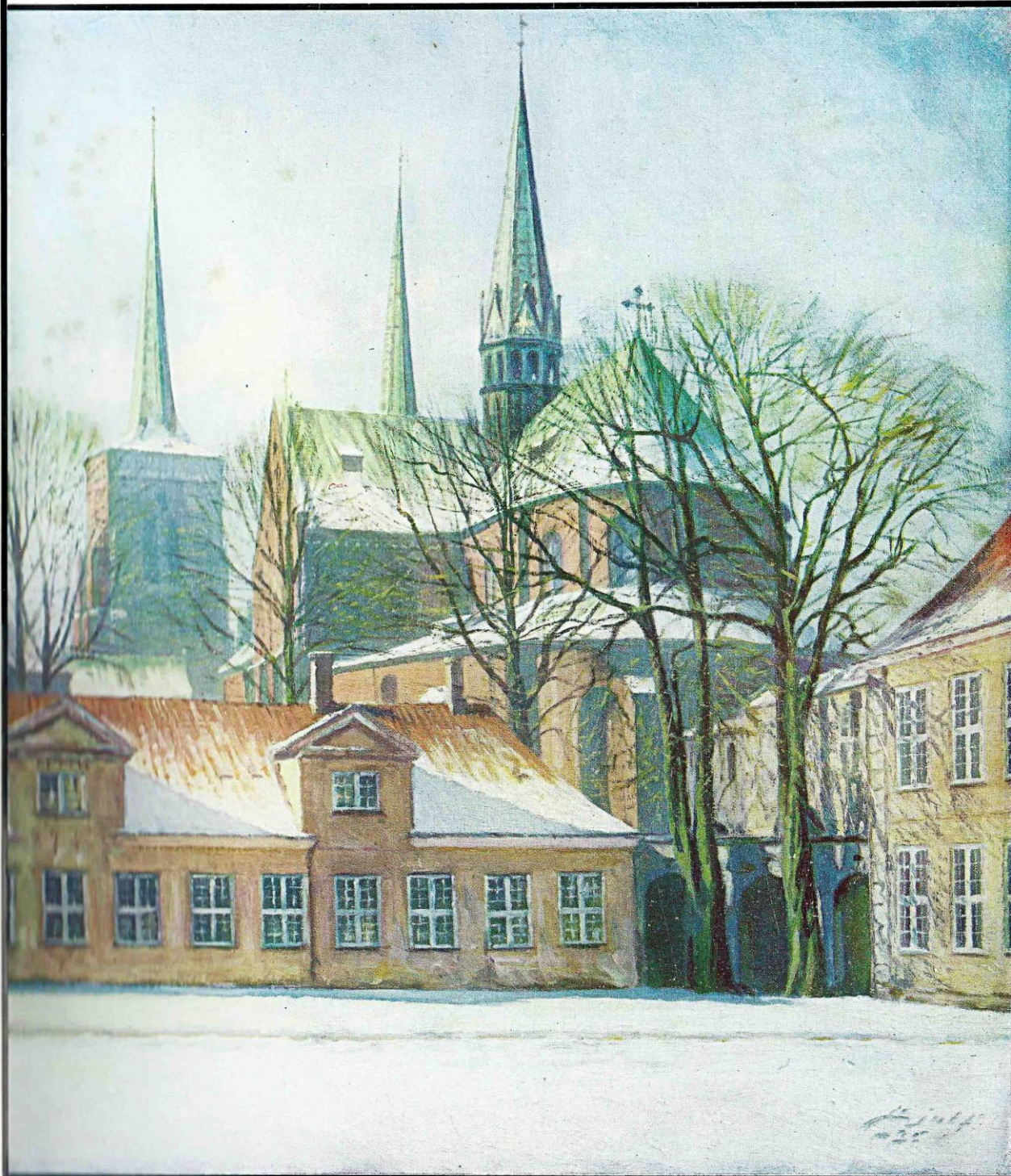
Den rene, velbrolagte Algade fortøner sig videre fra Klosterhaven og skjuler sin østlige Del i en blød

Kurve. Det er Landevejen, der svinger. Den gaar mod Hovedstaden ud over det aabne, grønne Land, bort fra den lille By, dens Mennesker og Virksomheder, der i Aarhundreder har samlet sig langs dens Vejsider.

Algade fra Øst c. 1890.

Jul i Roskilde

ALGADE — FRA HERSEGADE TIL RØDE PORT

AF FANNY FANG

I vore Dage regner man Roskilde Algade for et virkeligt Hovedstrøg gennem Byen fra Torvet til Røde Port. Men saadan var det ikke altid. Gennem mange Aar har Algade været en Del af den store Landevej ud over Sjælland, men som Bygade regnede man ikke videre med dens østlige Del — Hovedstrøget var dens vestlige Ende, Partiet fra Hersegade til Torvet.

Vi vil vende os mod Øst og betragte den lange, krumme Gade, om hvilken det med Minder om Tiden for 60—70 Aar siden endnu siges: Algade hørte dengang op ved Klostermuren. Maaske er det Det adelige Jomfruklosters umiddelbare Nærhed til Algade, dets lange Afgrænsning med den stængende Mur, der har lagt sin døde Haand over Gaden. Algade har været udelukket fra at faa væsentlig Bebyggelse paa mere end sin søndre Side. I vore Dage er Forholdet endnu saaledes, at der paa Algades nordre Side, paa Strækningen fra St. Pederstræde til Hestetorvet, kun findes 7 Ejendomme, medens Gadens søndre Side er bebygget med 32.

Omtrent indtil Aarhundredskiftet snoede Algade sig af Sted mod Øst med upaaagtede Bygninger og ligesaa upaaagtede Virksomheder. Værre endnu havde det været i Aartierne forud, særlig paa Strækningen Lille Graabrødrestræde-Hestetorvet, hvor ikke en eneste større Virksomhed tiltrak sig Opmærksomhed.

Gaden var med sine gamle Huse fyldt med mange Slags Smaafolk, mest Smaahaandværkere.

Butikker kunde selvsagt ikke trives paa det døde Strøg overfor Klosterets Grænse, og Butikker var heller ikke det, der var mest nødvendigt i Fortiden. Haandværkerne havde Brug for Værksteder, en Stue eller en lille Del af en Dagligstue var undertiden stor nok dertil. Udvidelser og Ombygninger i Gaden fandt kun Sted i det meget smaa i Tidens Løb, og begge Dele i større Stil har egentlig først taget Fart i de sidste Aartier. Først nu har omtrent hvertandet Hus i Algades Husrække skiftet Karakter.

— — —
For 60—70 Aar siden rugede middelalderlige, uhygi-

ejniske Forhold endnu over mange af Algades Ejendomme. Tæt Beboelse i Forhuse, og ikke mindst i Sidehuse og Baghuse, var det almindelige. I smaa Gaarde, hvis Lilleputstørrelse man endnu i Dag kan

overbevise sig om, samledes alt Affald, Skarn og Latrin i aabne Kuler, dækket af raadnende Brædder. I disse Kuler og i Gaardene ved højlys Dag valsede overernærede Rotter lystigt omkring, mens Affaldsvand stod stille i sure Pytter eller sejlede stinkende af Sted sammen med Regnskyl og andet flydende. I Gaardene i aabne Render, gennem Ejendommenes Gennemgange ud til Algade, under klapperende Rendestensbrædder eller endog i nogle

Ejendomme ind gennem Stuerne under nogle Gulvbrædder. Man var saa vænnet til Lugt, at Renderne kun rensedes, naar Stanken var uudholdelig eller de var fyldt med Slam.

Skildringen er ikke overdreven. Der lever adskillige Mennesker, som af Selvoplevelse kan tale med om

saadanne Forhold, og gaar man i vore Dage Algades gamle Ejendomme og Gaardinteriører lidt nøjere efter i Sømmene, vil man kunne forstaa, at saadan maa det have været paa et Tidspunkt, hvor Vandværk, W. C., Kloak og Cement var ukendte Begreber.

Langt de fleste Ejendomme har Grund helt igennem til St. Graabrødrestræde, men som ingen andre Steder i Byen er flere af dem her fyldt med Bag- og Sidebygninger — i gamle Dage med

fremspringende udvendige Trapper op til de øverste Lejligheder, Trapper med slimede grønne Trin — og endnu megen mere Smaabeboelse end nu. Desforuden var der fra hver Ejendom som nu Beboelser ud mod St. Graabrødrestræde, alle med fælles Gaard. Grundenes Bredde aftager saa stærkt op mod Hestetorvet, at der for de sidste Vedkommende saa godt som ingen Bag- eller Gaardsplads er.

I vore Dage er de fleste af de mindre Gaarde bag Forhusenes Facader omdannet til smaa Oaser med beplantede Bede, med Tagbevoksning og selv paa et Par smaa indskrænkede Pladser med fritstaaende Frugt-

Hjørnet af Algade og Hersegade. Nedrevet 1895.

Algade fra Nr. 18 og østpaa c. 1900.

træer. Saa forandret kan Tid og Opfattelse virke paa de tidligere usunde, vanrøgtede Gaardsrum, hvis Udstrækning ikke har forandret sig i umindelige Tider.

Og Algade selv? Toppede Brosten, ujævn Belægning baade paa Fortov og Kørebane, brede Rendestene med flydende Vædsker i Bunden eller i paakommende Tilfælde flydende over alle Bredder, over Rendestensbrædderne med. Daarlig Belysning, Fortov smalt, og i hvert Fald langs Klostersiden saa smalt og daarligt, at man ikke gik der. Og selve Kørebanen? — Hvor der nu er Oliestriber efter Biler i Tusindvis, der var der tidligere altid mere end rigeligt af Hestes og Kreaturers Efterladenskaber.

I ældre Tid hed det: Lyden af en Vogn hørte til Sjældenhederne i Algade, kun Postvognens Rumlen genlød med Regelmæssighed paa bestemte Dage. Men med Mellemrum kom dog ogsaa Smaahandlende og raabte f. Eks. med Muslinger, Fisk og Kartofler, og Bønderne kom kørende med Sand, Tørve- og Brændelæs, med Tang og Hø til Sadelmagerne. Paa Markedsdage naaede Larmen op i Algade i de smaa Beværtninger omkring Hestetorvet, og i selve det øverste af Gaden stod Vogne og Trætoj udstillet. Paa de store Dage spændte Livet over Algade i hele dens Forløb. Men til daglig hørte Gaden med sin Bebyggelse og Beboelse Fortiden til. Algade hørte op ved Klostermuren!

Begynder man en Spadseretur ad Algade fra Hjørnet af Hersegade, vilde man siden 1863 kunne gaa ud fra FREDERIKSENS Hjørne, eller fra den Ejendom Nr. 18, hvori der siden den Tid har været Slagterforretning, tidligere op langs Hersegade til St. Graabrødrestræde ogsaa Slakteri og Kreaturhold. Slagteren og hans Virksomhed hørte til dem, der for en 60—70 Aar siden satte Liv i Gaden og sit Præg paa Omgivelserne. Sommermorgener gungrede Malkepigen med sin Vogn og sine Spande af Sted ud til Marken, eller Tjenesdrengen kom allerede Kl. 4 om Morgenens tilbage fra Marken med Heste, han havde hentet, eller han drev store Flokke af Faar og Lam af Sted ad Hovedgaden. Hjørneejendommen var lille og lav — den stod saaledes kun lidet ændret indtil 1895—96, da Hovedgaden fik den nuværende egenartede Hjørnebebyggelse, opført af Ejeren, Slagtermester CARL FREDERIKSEN.

Hans og Forgængeres nære Nabo havde i mange Aar været ZAHLES Ejendom, Nr. 20, en lige saa lav og gammel Bygning med Baghus og Baggrund ud til St. Graabrødrestræde. Her boede en Del Haandværkere, Blikkenslager, Kobbersmed, Sadelmager og Skomager, og Ejeren og Mesteren var den stilfærdige og noble Borger, Skomagemester CHR. ZAHLE. Hans Svingfader, Kobbersmed NIELS DREYER, havde ejet Ejendommen før ham. I 1913 bukkede det gamle Hus under, blev nedrevet og erstattet af en Bygning, højere end sin Sidemand og opført af dennes Ejer, CARL FREDERIKSEN. Den solgtes senere til Tandlæge H. MESS.

Algade Nr. 20 c. 1900.

Nr. 22 i Gaden havde da længe været en pæn og høj Bygning. Den havde engang tilhørt en Ungkarl ved Navn MADS HANSEN — ogsaa kaldet Mads Gedebuk. Efter ham ejedes den indtil 1890 af Vognmand LARS LARSEN fra Tjæreby, der bl. a. i

1874 fik Tilladelse til at køre Omnibuskørsel fra Banen gennem Hovedgaden til Ringstedgade. Saa vidt er vi endnu ikke naaet i Nutiden! Han kørte ogsaa til Bose-rup. Nu ejes Ejendommen, hvori der snart i 45 Aar har været Kobbersmed og Blikkenslageri, af Gas- og Vandmester JENSENS Enke, Fru ANNA JENSEN.

Klostermuren mod Algade c. 1900.

Hvem af de ældre mindes ikke det næste lave, enetages Hus, hvor Ur-mager MEYER paa sine gamle Dage sad sirlig og pæn med Kalot paa, og tidligere, mens han og hans Svend, ANDERSEN, arbejdede, de to Mænd bøjede over Urene med Kukglas for det ene Øje! Paa en Sejlgarnssnor i et Stuevindue hang nogle Ure til Skilt og Reklame.

MEYER hørte til de gode, hjælpsomme Husfædre, der gik paa Torvet og besørgede Hus-holdningsindkøbet. Ikke

saa faa af den ældre Type kunde man se vende tilbage med det rødternede, store Lommetørklæde fyldt med Æg eller Æbler, med Kød eller de holdt et Bundt Torsk hængende i en Sejlgarnssnor, et Bundt til 8 Skilling!

Hans Hus blev Tobakshandler, senere Folke- og Landstingsmand HENRIK NIELSENS, vistnok den første Socialdemokrat i Roskilde, der kom til at staa paa en god Fod med Byens gamle Borgerskab. Huset ejes nu af hans Enke.

Ved Siden af i Nr. 26 har Byens ældste Nyhedspost fra 1829, Dagbladet »Roskilde Avis« haft sit Bogtrykkeri

og Kontor i c. 70 Aar. I Stueetagen til venstre residerede Redaktøren H. C. MÜLLER, senere den mangeaarige, kendte Redaktør GEORG CHRISTENSEN. Fra Kontorets to Vinduer holdt man sig à jour med Byens Nyt gennem to Refleksions- eller Vinduesspejle, et højere og et lavere siddende, et i hvert Vindue. Ovenpaa i en herskabelig Lejlighed boede Redaktør MÜLLER og holdt der og i sin Have med Havestue en udstrakt og bemærkelsesværdig Selskabelighed. Ejendom og Blad ejes nu siden 1935 af Redaktør TH. HALD.

Paa denne Ejendoms Grund gjorde man ved Udgravning i 1918 nogle Gravfund, der mentes at kunne bestemme St. Miksels Kirkegaards Beliggenhed i Middelalderen.

Nu er vi ved Lille Graabrødrestræde. Viven- der tilbage og tager med det samme de tre Ejendomme fra St. Pederstræde til Klostermuren, lige overfor de allerede nævnte.

Paa Hjørnet med Facade mod Algade laa siden 1759 Juuls Stiftelse, oprettet af en Klosterdame, til Bolig for en Enke. Foran det beskedne Hus stod Gadens to sidste, store Lindetræer, først fjernet derfra i dette Aarhundrede. Ved Siden heraf boede Justitsraad, Sagfører CHRISTENSEN i et hyggeligt, gulkalket langt Hus. Begge Ejendomme blev nedrevet og opbygget helt fra Grunden i deres nuværende Skikkelse omkring 1924, samtidig med St. Pederstrædes betydelige Udvidelse. I Grunden under Juuls Stiftelse fandt man en middelalderlig Sten- trappe, der muligvis var en Levning fra Dronning Dorotheas Gaard, der skulde have ligget omtrentlig der. Dronningen døde 1495. Hjørneste- det ombyggedes af Ejeren, JØRGEN JØRGENSEN, og Nabostedet blev bl. a. indrettet til Biografteater af Direktør E. MØLLER.

I Nr. 27, en Bygning, der bærer sine c. 100 Aar med Anstand, boede engang Justitsraad, Branddirektør BIRCH med sin smukke Hustru og ligesaa smukke Døtre — den ene blev Maleren HOLGER JERICHAUS Hustru. — I denne Ejendom har der nu siden 1895 været Forretning med nogle af Tidens aller nødvendige Brugsartikler: Cykler og siden Automobile. »Record«, som Forretningens gamle Navn er, ejes af Fabrikant H. C. HANSEN.

Saa er vi naaet Klostermuren, og der var det, at Algade i gammel Tid hørte op! Sikkert med Rette! En kold Skulder har Det adelige Jomfrukloster vendt til Byen til denne Side, først sent har det vist den

noget af sin Fornemhed, Klosteret ligger i Himmelev Kommune, Muren, som grænser til Algade, ligeledes.

Nu er Muren smuk og velholdt og en Jernindkørselsport med Aarstal 1866 vender ud mod Gaden. Men før den Tid lød der idelige Klager over det over al Maade ligegyldige og hensynsløse Plankeværk, der var ved at falde Folk i Hovedet og skæmmede Grænsen til »den offentlige Landevej«.

Algade Nr. 29 c. 1898.

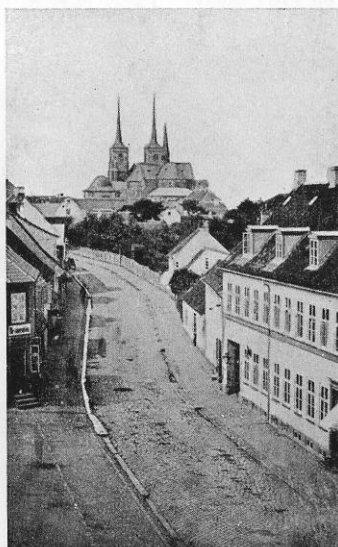
Gadenumrene springer den lange »udenbysboende« over. Nr. 29 er den meget gamle Bindingsværksejendom med bagved liggende Have, den sikkert i sit Udseende mest typiske Repræsentant for en 150- eller 200-aarig gammel Bygmaade. Der boede i sin Tid den kendte By- og Borgerskikkelse, Borger- væbnings- og Forenings- mand, Formand for Ligbærerlauget, Skomager PÆTGES, hvis høje, ranke Skikkelse, iført sort Spidskjole med Slag over Skul-

deren og en lang Guldkæde hængende ned over Brystet, mindes som en Pryd for ethvert Ligtog, der bragte Byens Borgere til deres Grave. Hans Søster, som undertiden besøgte ham i det lille Hus, var Skuespillerinden JOHANNE LOUISE HEIBERG.

Paa Nabogrunden Nr. 31 er Byens andet Billedteater »Kino« rejst for en halv Snes Aar siden af Direktør OTHAR LÜTZHØFT. Der laa forhen en Have med Plankeværk for, den brugtes senere en Tid til Karusel- eller Cirkusplads og blev derefter i mange Aar Billed- og Stenhugger HANSENS Plads for Gravmonumenter.

I den næste lave Ejendom husedes engang under et en Mængde Virksomheder, Købmand, Dyrlæge, Beværtning og Hestehandel. I den gamle Ejendom raadede i sin Tid Forfaldet. I Stalde og paa Møddinger regerede Rotterne lystigt mellem faldefærdige Bygninger, ud og ind ad Vognskure med hængende Porte paa slidte Hængsler. I Smaabeværtningerne der omkring Hestetorvet trivedes meget af Datidens Beværtningshandel. Naar Snapsen og Øllet

var gaaet rigeligt indenbords, var det nemt at faa Folk til at købe al Slags unyttigt og overflødigt Stads. En Fortæller erindrer at have set Koner fra Landet og fra Byen møde op udenfor for at hente Manden eller for at bringe ham til Fornuft, men som oftest med Slagsmaal og Skænderi som Resultat. Heller ikke Datidens Politibetjente kunde udrette stort. Det var saa let at faa dem med ind til en Omgang selv i Stedet for.

Algade ved Hestetorvet c. 1860.

Senere under andre Forhold hed Beværtningen der »Gundsømagle«. Nu ejes Ejendommen af Bagermester PLACING, der anvender en Del af den til Bageri, foruden til Butikker af forskellig Art.

I Naboejendommen var der ogsaa Hestehandel og Beværtningen »Sjælland« gennem mange Aar. Herfra mindes man Navne i de Kredse som SOELBERG, MORTENSEN og senest H. P. CHRISTENSEN. I denne Gaard har der altid boet holdne og ordentlige Folk — og Gaarden har set ud derefter. Baade Hestehandel og Restauration ligger i Dag i Hænderne paa Christensens Enke, Fru ANE CHRISTENSEN, og ikke ret mange Gaarde kan staa Maal med denne i Properhed og Orden.

Vi vender tilbage til Algade ved Lille Graabrødrestræde. Paa Hjørnet laa indtil 1930 en lav, meget gammel Bygning, en Bageri- og Rebslagerejendom, som havde nogle Aarhundreder paa sin Bag. Den tilhørte sidst Bagerfamilien EWERTT, der her indtil det sidste havde Forretning. Forhen var det en af de Bagerere, der mest havde Landkunder, fra hvem de modtog Melet og leverede de færdige Rugbrød eller Julestikager tilbage. For Eks. tolv 8 kg's Brød ad Gangen!

I en Stuelejlighed boede Rebslageren med lidt Tov og Reb i Vinduet. Selv sad han i sin ellers rene Stue og flettede Liner og andre Sager. Rebslagerbanen, hvor som oftest et eller andet Fatiglem trællede, laa ud mod St. Graabrødrestræde.

Drejer FREDERIK BRANDT rejste paa den gamle Bygnings Plads og op langs Lille Graabrødrestræde det Forretnings- og Beboelseskompleks, der nu i de forløbne Aar har præget Algade stærkt.

Nabohuset, Høker og Brændehandler HOFFBECHS gamle Ejendom, har ikke forandret sig meget i den Tid, det har været i Skotøjshandler NIELSENS og nu i hans Enkes Eje. Kun er den eneste lille Butik med Trælemmene for Døren forsvundet, og de gamle Stuelejligheder er her som i alle de øvrige Ejendomme blevet til Forretningslokaler.

I Nr. 32, nu tilhørende Fru ANDERSEN, forh. EMILIUS, i det Hjulmand ANDERSEN forhen tilhørende Sted er der sket store Forandringer fra den Tid, Hjulmanden i Stormvejr knapt turde bo i den halve endnu ikke forbedrede Del af Ejendommen. — I Ejendommens

Kælder skal en Væver GLIESE have boet. Hans Arbejder har efter hans Død været fremme paa Udstillingen 1872. En Dug indvævet med Frederik den Syvende til Hest skal have været et usædvanligt smukt Arbejde.

I Stedet for kun to Kælderbutikker, lidt Møbelmagasin og engang et Forsøg paa at oprette en en gros Vinhandel der, har Aarene rusket op i Ejendommen, der nu endog har maattet miste sin Port for en Facade af Forretninger og Spejlglasruder.

Blikkenslager NORDSTEENS meget store Ejendom med Nybygning mod St. Graabrødrestræde støder op til Nr. 32. Den tilhørte tidligere en Auktionsholder FRIS. Den er ikke nævneværdigt, bortset fra Butikker, forandret i sin Facade.

Nr. 36, der tilhører Overbetjent SCHWENCKES Arvinger, har et lille Aarhundrede bag sine Mure. Huset er opført af den

ældste af den kendte Murerfamilie, HEINRICH SCHUMACHER, hvis Datter, Billettør ved Jernbanen THANINGS Enke, afhændede den i 1890'erne.

I en nu hvidskinnende Ejendom, forhen Fiskeeksportør JENSENS, nu hans Enkes, boede forud Sadelmager KRUSE, der paa gammeldags Vis endnu havde sit eget Garveri inde i Gaarden. En Frk. CORFITZEN havde senere her et kendt Pensionat, bl. a. for Latinskoledrenge.

Bagermester M. EMIL PETERSENS Ejendom, Nr. 40, forhen Gaskasserer BERTELSSENS og i Mellemtiden en Beværtning »Danmark« med Keglebane inde i Gaarden, blev efter 1897 indrettet til Bageri af C. J. PETERSEN. Ejendommen, der hører til dem, der tyder paa stor Ælde, er meget forbedret, men ikke væsentlig forandret i sit Ydre.

Heller ikke er det Tilfældet med Nr. 42, nuværende Slagtermester HANS ANDERSENS gamle Ejendom.

Derimod er Cigarfabrikant BERENTSSENS Hus helt fornyet og ombygget og Gaardspladsen er et følgeværdigt Eksempel paa, hvad der kan opnaas af Hygge og Orden paa en lille Plads. — Her boede forhen Smed OLE HANSEN, der var en Mand, som kunde lave alt muligt, Vogne, Møbler o. s. v., hvorfor man kaldte ham Tusindsmeden. I samme Ejendom havde Sadelmager E. N. MADSEN Værksted og Udsalg, inden det flyttedes til Nordsteens Ejendom.

Endnu tre Ejendomme, Nr. 46, Enkefru HABERSAATS,

Algade Nr. 28 c. 1930.

Fra Algade Nr. 38 mod Hestetorvet. 1906.

Nr. 48, forhen Skomager SAABYES lille, enetages Hus, der helt ombygget tilhører fhv. Herreekviperingshandler C. V. HANSEN, og endelig Hjørneejendommen, Nr. 50, en Del af Ejendommen Hestetorvet Nr. 4, findes paa denne Side; Nr. 50 tilhører for Tiden et københavnsk Interessentskab. For en c. 70 Aar siden hed Restaurationen der »Frederiksstad«, det gode Madsted med Jyde-Petersen som Vært. Senere kaldtes den Landmandshotellet. Nu hedder den Café Promenaden. Værten er MARIUS CHRISTENSEN, men tidligere Værter som FASMER, NIELSEN-HOMO, JÄCHEL og flere vil mindes.

Før i Tiden skal Ejendommen have været ejet af en Sadelmager MADSEN, ogsaa kaldet Penge-madsen. Han havde Hovedindgang paa Hjørnet og over Døren hang et Sadelmagerskiilt og nogle Piske.

Ret ud for det aabne Hestetorv, der fører op til Banegaarden, ligger tre Ejendomme, der for Tiden tilhører Roskildeegnens Foderstofforening. Den første, Nr. 35, var engang Hestehandler FOERMANN'S Gaard, Byens største og fineste Hestehandler. Efter en Datering paa en stor Magasinbygning inde i Gaarden er den opført af Købmand JØRGEN KAUFMANN i 1855. Han afhændede den i 1871 til den bekendte Kornkøbmand I. P. RASMUSSEN, efter hvis Død den kom paa forskellige Hænder, bl. a. Købmand ANTON PETERSENS og Brdr. NIELSENS, for nu at være havnet hos Landboerne. I denne den største af det østlige Algades Gaarde, vel egentlig dens eneste store, samles nu Egnens Bønder om egen Bank, eget Indkøb og eget Grisesalg.

Den følgende gamle, lave Ejendom hører med hertil. Nr. 37 var oprindelig den kendte Vognmand HANS POUL'ENS, der efter hans Enkes. Hun laa i en Aarrække til Sengs, men styrede dog Forretningen og begge de forlængst voksne Sønner, HANS og POUL, der da ogsaa efter hendes Død af Folkevittigheden stedse blev kaldt »de forældreløse«. De var tilsidst Ejere af Huset og en Del Jord øst for Sortebrødrestræde. Ud til Strædet laa Hans Poul'ens Mødding, stor og bred, og paa dets anden Side hans Have. Der var, lige til Hjørnesteedet Algade 39 blev bygget omkring 1916—18, Have der. Hjørnesteedet ejes nu af Fru HELENE MADSEN.

Til Sortebrødrestræde skal efter Sigende Algades

egentlige og ældste Grænse have gaaet, og det, man kalder »Røde Port«, engang i Roskildes befæstede Tid have haft sin Plads. Sikkert er det i hvert Fald, at hvad der har været derudover af Bebyggelse er kommet sent til, paa nær nogle meget gamle Smaahuse, og tiltrods for, at den bedre Bebyggelse dér, nu snart er henved 80 Aar gammel, har det dog indtil for ganske nylig knebet med at faa draget den yderste Del

af Algade ind i Byens Liv. Den laa ligesom for langt »ude«.

En meget gammel, lav Bygning, Nr. 41, tilhører Smedemester N. C. OLSEN. Den afstiver og støtter en tilsyneladende endnu ældre, hvis Forparti danner en krum Bue, men dog staar paa Benene. Den bruges til Udstilling for Firmaet S. von MEYEREN og Søn, der er Ejer af den og de fire følgende Ejendomme. Nr. 45, denne Gadeløse første store Hus, blev bygget paa Hans Poulsens Vænge

i 1855 af en Købmand FUNDER. Det kom i Familien HELLESENS Besiddelse allerede i 1860 og var det indtil 1899, i de sidste 15 Aar tilhørte det Grosserer EDVARD HELLESEN og senere hans Enke. Efter endnu en lav, gammel Ejendom, Nr. 47, og Nr. 49, det gamle Bomhus, sidst i Familien MELLERUPS Eje, naar man Nr. 51. I dette beskedne Hus, som Købmand S. von MEYEREN købte i 1875, har der siden været Købmandsforretning og Oplag for Brændsel i en stor Gaard.

Naboen mod Øst var indtil midt i 1920'erne et Vænge, der nu er bebygget med Beboelsesejendommen Andelshuset, Algade 53 og 55, det sidste i den nordre Række.

Hjørnesteedet til Hestetorvet er Afholdshotellet, der med Huset Algade 52 tilhører Værten paa

Hotellet, Enkefru MARIE HANSEN. Hjørnesteedet er for sin Tid, opført i 1850'erne, bemærkelsesværdigt i sit Udseende. Det er bygget af en Murermester BRUUN, der senere opførte adskillige kendte Bygninger i København.

Foran det næste Hus, det gamle, morsomme Nr. 54 med en af Roskildes ældst bevarede Indgangsdøre, stod i sin Tid den offentlige Vandpost, hvorfra Kvarterets Beboere hentede deres Vandforbrug. Det ejes nu af Fru JOHANNE JACOBSEN. Dets Nabo er ogsaa et af de gamle, hvori der tidligere har været Beværtning. Den skal have heddet »Gule Ærter«, saa rimeligvis har den

Algades østligste Del c. 1900.

Gæsenes Parade paa Algade c. 1905.

Ret der været Speciale. Nu ejes Ejendommen af Rutebillejer A. P. HANSEN.

Før 1869 var den følgende Grund et Vænge. Snedkermester JENS PETERSEN fra Kildebrønde, der havde nedsat sig i Roskilde, vovede her at opføre den efter Tidens Begreber store Ejendom, Nr. 58. En solid, rød Murstensbygning med Værksted og nu Møbelmagasin inde i Gaarden. Hans Sønner, P. PETERSEN & Co., er Ejere nu og fortsætter her Møbelforretning og Snedkeri.

Endnu to Ejendomme, Købmand SYLVEST NIELSENS, forhen FERNANDO MØLLERS, og tidligere Garver POULSENS lange, lave Hus, afslutter Algades søndre Husrække. Det sidste tilhører nu Grosserer KNUD POULSEN. Ind gennem aabne Skoddevinduer og ind i Gaardene, hvortil der tidligere førte Porte, kunde man i ældre Tid her se et større Garveri i Virksomhed. Til Minde herom hedder Gaarden nu: Garvergaarden.

Hvor før Vænger og Markstier gik lige ud til Røde

Port, er der nu anlagte Veje, der fører til nye Kvarterer. Algade gaar nu lige til Røde Port, og Gaden er med sin østlige Del vaagnet af sin Ubemærkethed og Dvæle-tilstand. Bilerne har bragt et Liv og en Færdsel gennem den, som før var utænkelig. Til og fra, gennem Røde Port, gaar Strømmen uophørlig af Køretøjer. Der er næppe en Ejendom mere i Algade, den være sig nok saa gammel, hvis Facade ikke er omdannet til Kontorer eller Forretninger med Nutidens mange Slags Fornødenheder — helt ind gennem »Strøget«, der fører fra Torvet til Røde Port eller omvendt.

Algade er først i vor Tid helt igennem Hovedgaden med en daglig Trafik, som ikke er set før. Der er næppe mere Plads for en »Gæssenes Parade« ned gennem Algade, selv om de korrekt holdt sig i den rigtige Vejside. Billedet er fra Aarene kort før 1906. — Tiden har bragt en Omvæltning, der ogsaa for Algades Vedkommende har været mærkbar og i alle Maader har sat sine Spor.